

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A**

686

VITENDO VYA KUJIFUNZA KISWAHILI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2010

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B** na **C**.
2. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
3. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

SEHEMU A (Alama 40)

1. **Eleza kwa kifupi manufaa manne ya kutumia mbinu ya masimulizi katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.**

Masimulizi husaidia watoto kuelewa maneno mapya kwa kuwa wanapata muktadha wa dhana zinazohusiana na maisha yao.

Hufanya somo kuwa la kuvutia na la kushirikisha, hivyo kuongeza motisha ya mtoto kushiriki.

Kusaidia kumbukumbu ya maneno mapya, kwani hadithi zinakuwa ni kumbukumbu zinazoweza kurudiwa.

Hutoa nafasi ya watoto kujifunza stadi za lugha za mazungumzo kama vile uliza-jibu, kutaja hisia, na kueleza mawazo yao.

2. **Taja na fafaua kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto stadi ya kusikiliza.**

Kusikiliza hadithi: Watoto husikiliza maneno mapya ndani ya hadithi, jambo linaloongeza uelewa.

Kurudia maneno: Kurudia maneno husababisha kumbukumbu ya muda mrefu.

Kusikiliza na kufanya vitendo: Vitendo vinavyohusiana na maelezo husaidia mtoto kuelewa na kukumbuka.

Mashindano madogo ya maswali: Hufanya watoto wasikilize kwa makini ili kujibu maswali sahihi.

3. **Bainisha na eleza kwa kifupi faida nne za kutumia mbinu ya majadiliano darasani katika ufundishaji wa Kiswahili.**

Kuongeza uelewa wa maneno na dhana: Watoto wanaposhirikiana wanakuwa na ufahamu wa kina wa maneno.

Kukuza stadi za kijamii: Majadiliano hufundisha kushirikiana na kuheshimiana wazo la wengine.

Kuimarisha hoja za watoto: Watoto wanajifunza kutoa hoja zao kwa uwazi.

Kuongeza motisha ya ujifunzaji: Majadiliano hufanya darasa kuwa la kushirikisha na la kufurahisha.

4. **Fafaua kwa kifupi athari nne zinazoweza kutokea endapo mtoto atashindwa kuelewa maana ya maneno mapya anapojifunza Kiswahili.**

Kutoelewa dhana ya maneno mapya kunapunguza uwezo wa kuwasiliana.

Mtoto anaweza kushindwa kuelewa maagizo au maelekezo ya mwalimu.

Kupungua kwa motisha ya kujifunza: Mtoto anaweza kuacha kushiriki darasani.

Kutoelewa hadithi au maelezo ya somo kunapunguza ujifunzaji wa maneno mapya na ujuzi wa lugha.

5. Eleza kwa kifupi hatua nne za kufuata katika kumfundisha mtoto kutamka maneno kwa usahihi.

Kuelezea neno kwa uwazi na mwendo sahihi.

Kumruhusu mtoto kurudia maneno sambamba na mwalimu.

Kutumia vitendo vinavyohusiana na neno ili kumsaidia kukumbuka.

Kuthibitisha matokeo: Mwalimu anakagua kutamka kwa usahihi na kurekebisha makosa mara moja.

6. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kusoma neno kwa kutumia picha.

Onyesha picha inayohusiana na neno.

Elezea sauti za herufi sambamba na picha.

Waulize watoto kurudia maneno sambamba na picha.

Kurudia mara kadhaa hadi mtoto aweze kutambua neno kwa uhakika.

7. Fafanua kwa kifupi faida nne za kutumia mbinu ya michezo katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza motisha: Michezo hufanya somo kuwa la kufurahisha.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vinavyohusiana na michezo husaidia kukumbuka maneno na herufi.

Kuendeleza stadi za kijamii: Watoto wanashirikiana na wenzake.

Kuongeza ujasiri: Watoto wanajifunza kushiriki bila woga.

8. Eleza kwa kifupi jinsi mazingira ya nyumbani yanavyoweza kuchangia katika kujifunza Kiswahili kwa mtoto.

Uwepo wa vitabu na zana za kujifunzia huongeza fursa ya kujifunza maneno mapya.

Mazungumzo ya mara kwa mara kati ya wazazi na watoto husaidia uelewa wa lugha.

Kusaidia mtoto kupata motisha: Wazazi wanaweza kumpongeza mtoto anapofanikisha stadi za lugha.

Kuwepo kwa ushawishi mzuri: Mazingira chanya yanasaidia mtoto kujifunza Kiswahili bila hofu.

9. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kuandika herufi za Kiswahili.

Onyesha mfano wa herufi au mstari wa mwongozo.

Waachie mtoto kuiga mfano hatua kwa hatua.

Kurudia mazoezi mara kadhaa ili kumuwezesha kumjua herufi.

Kutumia vitendo vinavyohusiana na herufi, kama kuiga mwendo au kutumia mikono.

10. Fafanua kwa kifupi faida nne za kutumia vifaa vya kufundishia katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza uelewa: Vifaa hufanya maneno na herufi kuwa wazi.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vinavyohusiana na vifaa husaidia kuhifadhi maelezo.

Kuongeza motisha: Vifaa vinavyovutia hufanya somo la Kiswahili kuvutia.

Kukuza ushirikiano: Watoto wanashirikiana wakati wa kutumia vifaa.

SEHEMU B (Alama 30)

11. Eleza kwa kina changamoto tano zinazoweza kutokea wakati wa kumfundisha mtoto Kiswahili kama lugha ya pili.

Msamiati mdogo: Watoto hawajui maneno mapya, hivyo kushindwa kuelewa.

Ukosefu wa vifaa: Kutokuwepo kwa vitabu na zana kunapunguza ufanisi wa ujifunzaji.

Ulinganifu na lugha ya kwanza: Mtoto anaweza kuchanganya maneno ya Kiswahili na ya lugha ya nyumbani.

Ukosefu wa motisha: Watoto wasiopata motisha hawashiriki kikamilifu.

Changamoto za kijamii: Watoto wanashirikiana kidogo au familia zinazotumia lugha nyingine huzuia ujifunzaji.

12. Fafanua kwa kina hatua tano za kufundisha mtoto kusoma neno "mti" kwa kutumia mbinu ya onesho.

Onyesha mchoro au picha ya mti.

Elezea kila herufi "m", "t", "i" kwa uwazi sambamba na picha.

Waulize mtoto kurudia maneno sambamba na mwalimu.

Fanya vitendo vinavyohusiana na mti, kama kuonyesha matawi au mizizi.

Kurudia mara kadhaa hadi mtoto aweze kutambua na kusoma neno kwa usahihi.

13. Eleza kwa kina faida tano za kutumia mbinu ya vitendo katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza motisha: Vitendo hufanya somo la Kiswahili kuwa la kufurahisha.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vinavyohusiana na maneno na herufi husaidia kumbukumbu.

Kukuza ujasiri: Watoto wanajifunza kushiriki bila hofu.

Kuendeleza stadi za kijamii: Watoto wanashirikiana na wenzake.

Kuimarisha uelewa: Vitendo vinasaidia kuelewa maana ya maneno kwa kina.

SEHEMU C (Alama 30)

14. Fafanua kwa kina hatua tano za kumfundisha mtoto kuandika herufi "t" kwa kutumia mbinu ya mfano.

Onyesha mfano wa herufi "t" kwa kutumia mchoro.

Elezea mstari wima kwanza na mstari wima mfupi kwa juu.

Waachie mtoto kuiga mfano hatua kwa hatua.

Wasaidie kurekebisha makosa kwa upole.

Kurudia mazoezi mara kadhaa ili kuhakikisha kumbukumbu na ujuzi.

15. Eleza kwa kina faida tano za kutumia mbinu ya majadiliano katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza uelewa wa maneno na dhana.

Kukuza mtazamo wa kijamii na kushirikiana na wenzake.

Kuimarisha hoja na hoja za mtoto.

Kuongeza motisha ya ujifunzaji.

Kuendeleza stadi za lugha za mazungumzo.

16. Taja na eleza kwa kina hatua tano za kumfundisha mtoto kutamka maneno yenye silabi mbili kwa kutumia mbinu ya michezo.

Chagua maneno yenye silabi mbili, kama "baba" au "kaka".

Eleza maneno kwa uwazi na mwendo wa sauti.

Waachie watoto kuigiza au kutumia vitendo vinavyohusiana na maneno.

Kurudia maneno kwa furaha mara kadhaa.

Kuthibitisha matokeo: Mwalimu anakagua na kurekebisha makosa mara moja ili kuhakikisha uelewa na matokeo sahihi.